

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA

Sürdürülebilir kalkınma hem sürdürülebilirlik hem de kalkınma kavramlarını bir araya getiren farklı disiplinlerin ilgi alanındaki bir konudur.

Sürdürülebilirlik Kavramı

Sürdürülebilirlik, ulusal politikaların tasarlanması, iktisat bilimini, çevreyi, enerji kaynaklarını, teknolojiyi, üretimi, sosyal planlamayı ve mimarlık gibi çok farklı alanları etkileyen karmaşık bir konudur. 1972 yılında Stockholm'de gerçekleştirilen Dünya Çevre Konferansında da ele alınan kavrama dair tartışmalar ise çok eskilere dayanmaktadır.

Sürdürülebilirlik kavramı ilk olarak, Dünya Doğayı Koruma Birliği (IUCN) tarafından 1982 yılında kabul edilen Dünya Doğa Şartı belgesinde yer almış; insanların yararlandığı ekosistem, organizmalar, kara, deniz ve atmosfer kaynaklarının en iyi şekilde sürdürülebilirliğini sağlayacak şekilde yönetilmelerini ifade etmek amacıyla kullanılmıştır. Kavram bu tanımlaması ile yönetim sisteminin sürdürülemezlik sorununa odaklanmakta; sürdürülebilirliğin sağlanması için öncelikli olarak zihniyet değişiminin gerekli olduğuna odaklanmaktadır. Dolayısıyla sürdürülebilirlik kavramı genel olarak bir amacı değil, bir süreci ifade etmektedir. Çünkü kavramla hem bugünkü neslin, hem de gelecek nesillerin daha iyi yaşam koşullarına sahip olması belirtilmektedir. Aynı zamanda kavram, çevre politikalarının belirleyicisi olmakla birlikte sadece çevre kapsamında ele alınmamaktadır; ekonomik ve sosyal gelişme anlayışlarıyla birlikte de anılabilmektedir. Çünkü sosyal, kültürel, siyasal ve kurumsal süreçler içeren, farklı göstergeleri barındıran çok boyutlu bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir.

Kısacası genel bir değerlendirme ile sürdürülebilirlik kavramı ile gelecek nesillerin kaynaklarını bitirmeden bugünkü ihtiyaçların karşılanması anlaşılmaktadır. Ayrıca sürdürülebilirlik niceliksel ve niteliksel olmak üzere iki boyutlu bir kavramdır. Sürdürülebilirliğin niteliksel boyutu yenilenebilir enerji ve kaynaklar, nicelik boyutu ise ekolojik olarak yeniden kazanılabilen kimyasal maddeler ve malzemelerdir.

Kalkınma Kavramı

Kalkınma çok farklı disiplinler tarafından ele alınan; büyüme, yapısal değişim, sanayileşme ve modernleşme arasında bağlar kurulmuş ve geniş tartışmalar yapılan bir konudur.³ Farklı disiplinlerden bakıldığında ortak olarak kalkınmanın toplumların potansiyel kaynakları ile başarılabileceği, ancak söz konusu amacı gerçekleştirmek için içsel ve dışsal dinamiklerin etkili biçimde kullanılması gerektiği düşünülmektedir.

Kalkınmanın genel geçer bir tanımını yapmanın zor olmasının temel nedenlerinde biri, kavramın sadece ekonomik yapıdaki değişimleri değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve siyasi yapıdaki değişimleri de kapsamasıdır.

Kalkınma kavramı değişim sürecini ifade eden bir kavram olması nedeniyle ekonomik kalkınma kavramı da ekonomideki değişim sürecini göstermektedir. Bu noktada ekonomi teorisi içerisinde büyüme ve ekonomik değişim süreci önemli bir tartışma konusu haline gelmektedir. Bu tartışmalarda da üç temel yaklaşım ön plana çıkmaktadır. Buna göre Neoklasik yaklaşım dayanan birinci grup, girdilerdeki ve çıktılardaki büyüme arasındaki ilişki ile ilgilenmiştir. Bu okul genel olarak teknolojik yenilikler yoluyla süreçlerdeki detaylar ile ilgilenmiştir. İkinci olarak kurumsal yaklaşım ulusal ekonomide kurumlar ve yaklaşımlara vurgu yapmaktadır. Üçüncü yaklaşım ise ekonomik büyümenin evrimsel teorisine odaklanmaktadır. Bu yaklaşım bu nedenle teknolojik yayılmanın bir sonucu olarak makroekonomik düzeyde sermaye ve üretimin büyümesi ile firma davranışını incelemektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Kavramı

Sürdürülebilirlik açısından kalkınma kavramı denildiğinde 3 alanda ilerleme gündeme gelmektedir. Buna göre:

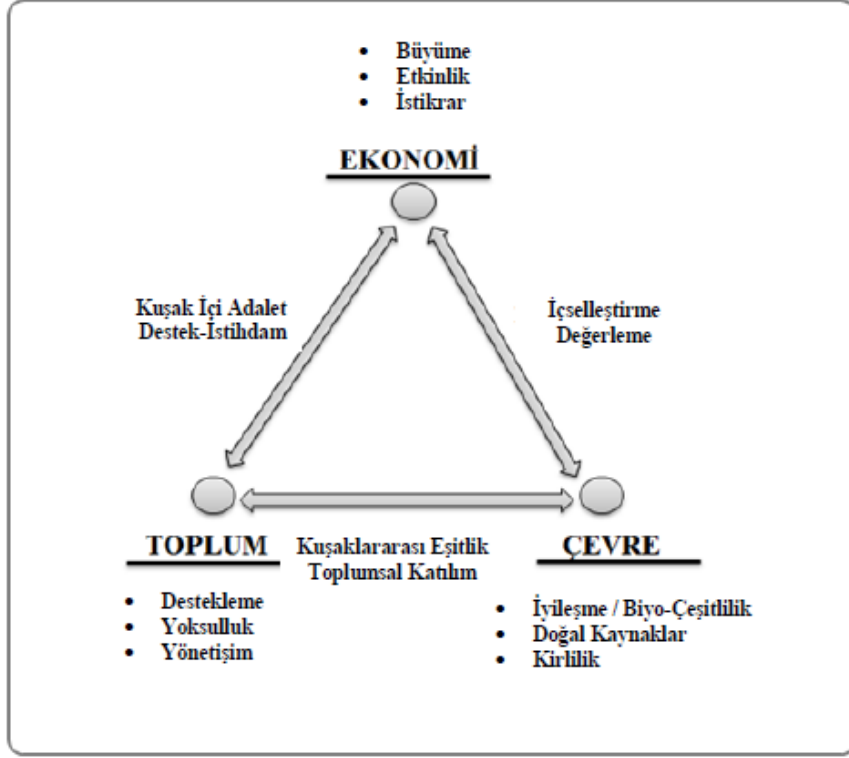
- Ekonomik büyüme; ekonomik ilerlemeyi içermektedir.
- Sosyal ilerleme; sosyal eşitlik ve herkes için fırsat eşitliğini içerirken, sosyal dışlanmanın olmaması ve herkesin sosyal haklara erişebilmesini ifade etmektedir.
- Çevresel koruma, kaynakların gelecek nesiller için de sağlıklı bir biçimde geri dönüşümünü sağlamaktır.

Kavramın içerdiği anlamın başlıca üç boyutu var. Birincisi, geçerli büyümenin sürdürülemezliği; ikincisi bugünün ihtiyaçlarının karşılanması, bir başka deyişle yoksulluğun ortadan kaldırılması; üçüncüsü de, gelecek kuşakların da yaşam ve refahın güvence altına alınması ve tüm bunlar yapılırken çevre üzerindeki baskının uygarlığı tehdit etmeyecek bir seviyede tutulmasının sağlanmasıdır.

Sürdürülebilir kalkınma evrenin korunması ile ekonomik kalkınma kavramlarının bir arada değerlendirildiği ve var olan kaynakların en etkili kullanımına odaklanan yaklaşımı ifade etmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Teorileri

Dünya Çevre ve Gelişme Komisyonu tarafından sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik, sosyokültürel ve çevresel nitelikleri açısından toplumdaki üç alt sistem arasında yaşanan bir etkileşim süreci olarak kabul edilmiştir. Burada ekonomik olarak yatırım ve teknoloji, sosyokültürel olarak kurumsal değişiklikler ve çevresel olarak kaynakların kullanımı açısından sürdürülebilirlik incelenebilir.

Şekil 1.1: Sürdürülebilir Kalkınma Üçgeni
(Sürdürülebilirliğin Çevresel, Sosyal ve Ekonomik Boyutları)

1- Ekonomik Açıdan Sürdürülebilirlik

Geleneksel iktisada göre sermaye, mal ve hizmetler akımını geliştirme kapasitesine sahip bir stoku ifade eder. Bu çerçevede, üç tür sermaye stoku üzerinde durulmuştur: toprak, işgücü ve insan yapımı sermaye.

Üretimde çevresel kaynakların öneminin anlaşılmasıyla birlikte bazı üretim fonksiyonları enerji ve fiziki girdileri, yani doğal kaynakları da içerecek şekilde genişletilmiştir. İktisat, ekonomik sistemi yakın zamana kadar doğadan ayrı kapalı bir sistem olarak görüyordu. Ekonomistler doğayı sadece kaynak sağlayıcı olarak algılıyorlardı. Bu bakış açısıyla doğa sadece kaynak sağlayıcı olarak istenildiği gibi kullanılabilirdi. Sınırlı kaynakların yetersizlik sorununun ise teknolojik gelişim ve fiyat mekanizması aracılığıyla çözülebileceği ileri sürülüyordu. Doğayı maddi kaynak sağlayıcı olarak gören bu görüşe göre; tam rekabetçi bir endüstride sosyal refahı maksimize eden fiyatlar oluşabilecektir.

Neoklasik iktisat doğal sermayeyi kaynak akımı sağlayan stoklar olarak tanımlamakta, üretim ve tüketim faaliyetleri için gerekli fiziki malların temel kaynağı olarak görmektedir. Bu tanımlamada doğal sermaye, kaynak stoku üretim ve tüketim süreci için gerekli nadir bir girdi olarak basit bir şekilde ele alınmaktadır. Bu bakış açısı bugünkü neslin dünya kullanım kapasitesinin aşmasına ve gelecek nesillere şimdiki neslin yararlandığından daha az sermaye bırakmasına neden olabileceğinden sürdürülebilir değildir. Solow'a göre yenilenemeyen

kaynakların azalmasına karşın tüketim düzeyinin aynı seviyede devam ettirilebilmesi için bu kaynaklardan elde edilen kazançlar yenilenebilir kaynaklara yatırılmalıdır.

Doğal sermayenin önemi çevre sorunlarının küresel hale gelmesiyle birlikte yeniden fark edilmiştir. Temel geleneksel varsayımlara meydan okuyan yeni iktisadi görüş enerji, ekonomi ve çevre arasındaki etkileşimlere odaklanmıştır. Ekonominin, dünyamızın içerisinde doğanın bir alt sistemi olarak kapalı bir yapı olduğu ileri sürülmüştür. Bu yeni görüş ekonominin yeni bir dalı olan ekolojik iktisatta da kabul görmüştür. Doğal sermaye ve onun kritik unsurlarıyla zayıf-güçlü sürdürülebilir kalkınma arasındaki ilişkiler, ekolojik iktisat alanındaki ekonomik tartışmaların temelini oluşturmaktadır.

2- Ekolojik Açıdan Sürdürülebilirlik

İnsanlığın sürekli artan ve çeşitlenen ihtiyaçları karşısında bir ekonomik sistemin temel amacı, üretim sürecine girdi teşkil edecek kaynakları emek ve sermaye ile işleyerek nihai mal ve hizmet haline getirmek ve toplumun hizmetine sunmaktır. Temel amaç insan ihtiyaçlarının karşılanması olunca, kullanılan üretim faktörlerinin miktarı ve kalitesi de büyük önem taşımaktadır. Nitekim bu aşamada, iktisat biliminin en temel problemi olan kıtlık sorunu karşımıza çıkmaktadır. Yenilenebilir kaynaklar ve yenilenemeyen kaynaklar olarak gruplandırabileceğimiz üretim sürecine katılan çevresel değerler de, üretim sürecinin dolayısıyla da tüketimin sınırlarını belirleyen kıt faktörler olarak ifade edilmektedirler. Bu bağlamda doğal kaynaklar faktörü, iktisat bilimi ile yakın bir ilişki içinde bulunmaktadır.

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, ekonomilerin gündemini ekonomik kalkınmanın hızlandırılması, işsizliğin önlenmesi veya enflasyonun kontrol altına alınması gibi kısa dönemli politik öncelikler işgal etmeye başlamıştır. Temel olarak büyüme, kalkınma ve refah artışı gibi olguların ön planda tutulduğu bu dönem boyunca, iktisadi faaliyetlerin çevresel değerler üzerinde yaratmış olduğu etkiler göz ardı edilmiştir. Fakat 1980'li yıllardan itibaren küreselleşme olgusunun da etkisiyle, kısa dönemli ekonomi yöntemi anlayışı terk edilmeye başlamış, bunun yerini uzun dönemli bakış açıları almış, ekonomik kalkınmanın kavramsal ve kuramsal içeriği de değişmeye başlamıştır.¹⁴ Bu noktada, ekolojistler ekosistemin korunmasının küresel sistemin korunması açısından önemli olduğunu savunmaktadır. Bir kısmı tüm ekosistemin korunmasını savunurken, daha ılımlı olanlar doğal yaşamı destekleme sistemlerinin uygulanabilirliğinin sürdürülmesi gerektiğini savunurlar.

Ekolojik sistem hizmetlerinin ve bunları yaratan doğal kapital stokların doğadaki yaşamı destekleme sisteminin işleyişi bakımından hayati öneme sahip olduğunu ileri sürülmüştür. Dünyadaki ekonominin ekosistem hizmetleri olmayınca bir böyle bir sistemin devam etmeyeceğini tartışmıştır. Ekosistem hizmetlerini değerlendirmedeki zorluklar ve belirsizliklere karşın, yayımlanmış çalışmalar ve birkaç orijinal hesaplama yaparak ekosistem hizmetlerinin marjinal değerini hesaplamaya çalışılmıştır.

Ekoloji alt habitatlarının sürdürülebilirlik kanunlarını araştırırken, ekolojik ekonomi aracılığıyla da tüm sistemlerin dışındaki geniş çerçeveye daha yakından eğilmektedir. Örneğin, bu çerçeveden bakıldığında çevre, sadece ekonomik gelişmenin kaynağı olan üretim kaynağı veya doğal kaynak olmak itibarıyla kaynak kullanımı ve ikamesi değerlendirmeleri içinde yer almaktan ziyade bizim yaşamamıza izin veren genel çerçeve olarak önem taşımaktadır. Bu yüzden örneğin, temiz havanın ikamesi yoktur. Ayrıca su kaynakları sadece bir ekonomik kaynak hatta sadece yaşam şartlarından biri de değildir. Birçok alt sistem ve diğer canlı sistemleri ile ilgilidir. Bunun dışında, yaşam alanını oluşturan doğa ve çevre insani değerler içinde kabul edilerek sosyal bilimlere söz hakkı doğurur.

Doğal kaynakların düzenli ve çevreye zarar vermeden üretilmesi ve mümkün olduğunca yenilenebilir kaynakların kullanımı sürdürülebilir kalkınma için gereklidir. Ekolojik sistemlerden yararlanırken dikkat edilmesi gereken nokta, bu kaynakların sürekliliğini sağlamak, onların taşıma kapasitesini aşmamak olmalıdır. Çünkü çevre, ekonominin hem kaynağı hem de sınırlandırıcıdır. Çevrenin herkesin malı olması ya da hiç kimseye ait olmaması sahipsiz olduğu anlamına gelmemektedir. Çözüm yolu, sahiplenmekten ve yaşayabilmek için yaşatmaktan geçmektedir.

3- Sosyopolitik Açıdan Sürdürülebilirlik

Sosyolojik yaklaşım sosyal eylem ve yapıyı, mevcut sürdürülemez faaliyetlerin açıklanması çabalarının merkezine koymaktadır. Bu yaklaşımı savunanlar dünyanın sınırlı kaynaklarının kullanılmasının sosyal eşitsizlik yaratan ekonomik sistemleri ortaya çıkardığını ileri sürmektedirler. Çevre kirliliğinin ortaya çıkmasında nelerin hangi düzeyde rol oynadığını saptamak güç olduğu gibi kimlerin hangi tür kirlenmeden ne ölçüde zarar gördüğünü sağlıklı rakamlarla ortaya koymak da güçtür. Bu görüşten hareketle sosyal ve ekonomik düzenlemeler, çeşitli canlıları ve organizmaları sürdüremeyen ekosistemin üzerinde fazla durulan mevcut modellerini ve aynı zamanda eşit olmayan refah ve güç modellerini yaratmaktadır. Bu görüşe göre sürdürülebilir kalkınma gerçekleştirilecekse sosyal yapıda bir değişim gerekmektedir. Bu perspektiften hareketle sürdürülebilir bir geleceğe öncülük edecek olan eşitlikçi bir toplumu destekleyebilmek için ekonomik ve sosyal etkileşimleri düzenleme kapasitesini kurmamız gerekmektedir.

Sosyopolitik perspektif, merkezi ve çevresel bölgeler, ekosistem ve insanlar, zengin ve fakir, şimdiki ve gelecekteki nesiller arasındaki ilişkiye yönelik yeni bir sistemin oluşturulmasını desteklemektedir. Çevrenin doğal kaynakları hem yerel hem de küresel kullanıcılar tarafından tehdit edilmektedir. Sürdürülebilir kalkınma özellikle yerel halk, yerel firmalar ve yerel hükümetler seviyesinde temel olarak sosyal eyleme dayanmaktadır ancak aynı zamanda ulusal

ve küresel ölçeklerde sosyal yapıları da ilgilendirmektedir. Özellikle fakirler çevresel zararın en kırılgan ve en hazırlıksız kurbanlarıdır ve kısa dönemli ihtiyaçları, ihmalkârlıkları ve kaynak eksikleri nedeniyle zararın çoğundan onlar etkilenmektedirler.

Sosyopolitik değişimin sürdürülebilir kalkınmaya dair bir gündem eklenmesini, sosyal analizi ve yaratıcı planlamayı gerektirir. Sosyal analiz, sürdürülebilir kalkınmaya adanmış bir sosyal örgüt yaratabilecek öğeleri tanımlamayı gerektirir. Sosyal örgütün elemanları tipik olarak sosyal aktörlerin kendilerini, kurumsal düzenlemeleri ve kaynak belirlemeye yönelik başta gelen kültürel sistemleri –mülkiyet ve zimmet; egemenlik sistemleri ve uygulatma mekanizmaları; değer ve inanç sistemleri– içerir. Sosyopolitik analize dayanarak, kurumlar ve politika araçları sürdürülebilirlik adına sosyal kaynakları yönlendirme ve koordine etmek için tasarlanabilir.

Sosyopolitik yaklaşım temel aktörlerin, sosyal örgütlenme modelleri sürdürülebilir kalkınmaya ulaşmak için uygulanabilir çözümleri düzenlemede son derece önemli olan insanlar olduğunu vurgulamaktadır. Dahası bulgular gelişme sürecinde sosyal faktörlere yeterli ilgiyi göstermede yaşanan başarısızlığın çeşitli kalkınma programlarının ve projelerinin etkililiğini ciddi şekilde tehlikeye attığını göstermektedir. Sosyopolitik sürdürülebilirliğin mevcut savunucuları arasında çevreyle ilgili birçok sivil toplum kuruluşları ve Birleşmiş Milletler vardır.

Sürdürülebilir kalkınma kavramında sosyal boyutu ilgilendiren konuların içerilmesi ilk planda daha pragmatik bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Ortaya çıkan çok yönlü sosyal sonuçlar geniş tartışma ve uzlaşma isteyen konuları içermektedir. Nüfus konusunun sürdürülebilir kalkınmanın merkezinde yer aldığı düşünüldüğünde, sosyal bilimlerin yerini kabul etmiş oluruz. Yoksulluğun da birçok diğer sorunla birlikte özellikle nüfusla ilişkilendirilmesi ile de sürdürülebilir kalkınmanın sosyal boyutunun artık diğer boyutlarla eşit ağırlıkta ele alınması gereken boyutunu oluşturduğu saptanmış olmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma bir çözüm olarak; aşağıda verilen sosyal boyutlar içerisinde ortaya çıkmıştır:

- Yoksullukla mücadele
- Kararlara katılım
- Uzlaşma temini
- Sivil toplum kuruluşları
- Cinsiyet ve kalkınma
- Sosyal kalkınma göstergeleri ve analizi

a. Çevresel Boyut	b. Ekonomik Boyut	c. Sosyal Boyut
Atmosferdeki klor artışı	Sektörel ekonomik faaliyet artışı	Nüfus, yoğunluk, artış oranları
Atmosferdeki asitlik artışı	Taşıt sayısı	Yoksulluk
Ozon partiküller, nitrojen dioksit bileşimleri	Enerji tüketimi	Elektriksiz hane halkı
Kırsal ve kentsel alanlar, ormanlar	Yenilenebilir enerji oranı	Oy kullanılabilir nüfus
Doğal ortam farklılaşmaları	Hava ulaşımı	Seçimlere katılım
Taşıma kapasiteleri tahminleri	Taşıma bedelleri	Kırsal-kentsel nüfus
Spesifik ekosistem göstergeleri	Ormansızlaşma	Telefon miktarı
Radyasyon	Kirlilik azaltım giderleri	Yetersiz beslenen çocuklar
Koruma alanları	Seyahatler, boş zamanlar	Okuma yazma
Metal rezervleri	Ahşap üretimi	Yaşam süresi, bebek ölümleri
Enerji miktarı	Kişi başına su temini	
Biyçeşitlilik	Erozyon	
Hayvan popülasyonu	Tarımsal üretim	
Tehlike altındaki canlılar	Hanelerde enerji kullanımı	
Temel kirleticiler	Karayolları taşımacılığı enerji kullanımı	
Ağır metaller	Araçlarda fosil yakıt kullanımı	
Toprakta nitrojen ve potasyum fosfat dengeleri	Besin üretimi	
Toprak kalitesi göstergeleri		
Tarım arazisi kayıpları		

Kaynak: Aksu, 2011: 8

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

Sanayileşme sonrasında, üretim, dünya nüfusunun artması ve teknolojik yenilikler sonucu çevreye karşı insanoğlunun verdiği inanılmaz zararlar neticesinde ortaya çıkan sürdürülebilir kalkınma yaklaşımının temel amacı, bu zararların en aza indirilmesi ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarına karşı daha koruyucu bir bilincin yaratılmasıdır. Genel bir değerlendirme ile insanoğlunun çevreye verdiği başlıca zararlar;

- Yeryüzü iklimi ve atmosferin bileşiminde, muhtemelen geri dönüşü olmayan değişiklikler,
- Ozon tabakasının zarar görmesi ve artan şekilde ultraviyole ışınlarından organizmaların olumsuz etkilenmesi
- Toprağın üst tabakasının zarar görmesi ve çölleşmenin artması
- Biyolojik çeşitliliğin kaybolması
- Fotosentez ve besin döngüsünün zarar görmesi
- Hava, nehir ve okyanuslarda artan kirlilik
- Artezyen su kaynaklarının azalması olarak özetlenebilir.

Bu nedenle insanoğlunun gelecekteki neslinin devamı için bir bilinç yaratılması çok önemlidir. Kalkınma ve büyüme konusunda hangi sistem benimsenirse benimsensin, çevreye

ilişkin fayda- maliyet analizinin en iyi biçimde yapılması sürdürülebilir kalkınmanın temel hedeflerinin başında gelmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma, temel insan ihtiyaç ve beklentilerini karşılamanın yollarını aradığı gibi; hızlı nüfus artışı, ülkelerarası mücadeleler ve doğal kaynakların azalması sonucu insan yaşamını doğrudan ilgilendiren açlık ve işsizliğin artması gibi sorunlarına da çare olarak düşünülmektedir. Bu nedenle sürdürülebilir kalkınmanın hedefleri içerisinde nüfus artışı ve ekonomik kalkınma arasında bir denge oluşturulması da girmektedir.

Yoksulluğu, tüm formlarıyla, her yerde yok etmek

2030'a kadar aşırı yoksul (günde 1.25 Amerikan Dolarının altında kazanç) kimsenin kalmaması. Herkes için sosyal koruma sistemlerinin yaratılması ve erkeklerin ve kadınların ekonomik kaynaklara, temel ihtiyaçlara, ve mülkiyet haklarına eşit olarak sahip olması.

Açlığı sona erdirmek, gıda güvenliğini ve yüksek besin değerliliğini sağlamak ve sürdürülebilir tarımı güçlendirmek

Açlığın bitirilmesi ve herkesin yeterli gıdaya ulaşımı ve iyi beslenmesinin sağlanması. Yeterli beslenmeye kaynaklı sorunların yok edilmesi, tarım verimliliğinin artırılması ve sürdürülebilir gıda üretim sistemlerinin yerleştirilmesi. Tohumların, bitkilerin ve besi hayvanlarının genetik çeşitliliğinin korunması. Bilgi paylaşımının ve genetik kaynakların desteklenmesi.

Sağlıklı yaşamı korumak ve herkese her yaşta sağlık kavramını benimsetmek

Doğum öncesi ve sonrası ve doğum sırasında anne ve çocuk ölümlerinin azaltılması ve çocukların önlenebilir hastalıklardan ölmesinin önüne geçilmesi. AIDS, verem ve sıtma salgınlarının yok edilmesi. Cinsel ve üreme sağlığına herkesin erişiminin sağlanması. Trafik kazalarından, ve sudaki ve havadaki zararlı kimyasallardan ölümlerin azaltılması.

Kapsayıcı, adil ve kaliteli eğitim ve öğretimi sağlamak ve herkes için hayat boyu eğitim olanaklarını desteklemek

Kız ve erkek çocukların serbest, adil, ve kaliteli eğitim almalarının ve okulöncesi eğitime ulaşımalarının sağlanması. Teknik ve mesleki eğitime önem verilerek gençlerin ve yetişkinlerin nitelikli iş alanlarında yer bulmalarının sağlanması. Sürdürülebilir kalkınma için gerekli bilgilerin ve becerilerin eğitim sistemine kazandırılması.

5

TOPLUMSAL
CİNSİYET EŞİTLİĞİ

Cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadınlar ve kız çocuklarının toplum içerisindeki yerlerini güçlendirmek

Cinsiyet ayrımcılığını tüm formlarıyla sonlandırmak, kadına karşı şiddeti bitirmek, zorunlu evlilikleri ve kadın sünnetini yok etmek. Kadınların eğitime ve işgücüne katılımını ve liderlik pozisyonlarında eşit fırsatlar bulmalarını sağlamak. Kadınların cinsel ve üreme sağlığı haklarına kavuşmalarını temin etmek.

6

TEMİZ SU VE
SIHİ KŞULLAR

Temiz suya, hijyenik altyapıya ve sıhhi tesisata ulaşımı sağlamak

Sağlıklı ve uygun fiyatlı içme suyuna evrensel ulaşımın sağlanması. Herkesin hijyenik ve sağlık önlemlerinin olduğu koşullarda yaşamının temin edilmesi. Su kalitesi ve su kullanımında verimin artırılması, su kaynaklarının yönetilmesi. Su ekosisteminin korunması.

7

ERİŞİLEBİLİR VE
TEMİZ ENERJİ

Düşük maliyetli, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye ulaşımın sağlamak

Uygun fiyatlı, güvenilir, ve modern enerji kaynaklarına ulaşımın sağlanması. Yenilenebilir enerjinin enerji karışımındaki yerinin artırılması ve enerji verimliliğinin yükseltilmesi.

8

İNSANA YAKIŞIR İŞ
VE EKONOMİK BÜYÜME

Devamlı, kapsayıcı, ve sürdürülebilir ekonomik gelişmeyi desteklemek, verimli ve uygun çalışma koşullarını oluşturmak

Ekonomik büyümenin sürdürülebilir yöntemlerle hızlandırılması ve devamlılığın sağlanması. Ekonomik üretim seviyelerini yukarı çekip, işsizlik ve genç işsizlik sorunlarını azaltıcı, gelişime yönelik tedbirlerin alınması. İşçi haklarının korunması ve güvenli iş ortamlarının oluşturulması.

9

SANAYİ, YENİLİKÇİLİK
VE ALTYAPI

Dayanıklı bir altyapı inşa etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşme ve inovasyonu desteklemek

Kaliteli, güvenilir, dayanıklı ve sürdürülebilir altyapı inşa edilmesi ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri çerçevesinde sanayinin geliştirilmesi. Kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin ve küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin desteklenmesi.

10 EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI

Ülkeler içindeki ve arasındaki eşitsizliği azaltmak

Nüfusun en az kazanan yüzde 40'ının gelir artış seviyelerinin yükseltilmesi. Sosyal, ekonomik ve siyasi hayata katılımın yaş, cinsiyet, ırk ve etnik köken gözetilmeden desteklenmesi. Eşitlik için mali ve sosyal güvenlik politikaları oluşturulması. Uluslararası organizasyonlarda gelişmekte olan ülkelerin temsilinin güçlendirilmesi. Güvenli ve sorumlu göç politikalarına olanak sağlanması.

11 SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİR VE YAŞAM ALANLARI

Şehirleri ve yerleşim yerlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı, ve sürdürülebilir yerler haline getirmek

Herkes için yaşama elverişli, güvenli ve uygun fiyatlı konut ve temel servislerin sağlanması. Sürdürülebilir kentleşme için taşıma ağlarının kuvvetlendirilmesi ve toplu taşımanın desteklenmesi. Dünyanın kültürel ve doğal miraslarının korunması için çabaların artırılması. Şehirlerin doğaya verdiği zararların azaltılması ve şehirlerdeki yaşam alanlarının ve yeşil alanların büyütülmesi.

12 SORUMLU TÜKETİM VE ÜRETİM

Sürdürülebilir üretim şekillerini ve sorumlu tüketim davranışlarını desteklemek

Sürdürülebilir tüketim ve üretimi destekleyici programların uygulanması. Kaynakların sorumlu yönetiminin sağlanıp, tüm seviyelerde global atık üretiminin azaltılması. Kimyasal ve diğer atıkların uluslararası anlaşmalar çerçevesinde güvenli şekilde yok edilmesi. Sürdürülebilir kalkınma için her yerdeki insanların bilgiye ulaşımının sağlanması ve farkındalığın yaratılması.

13 İKLİM EYLEMİ

İklim değişikliğiyle ve yarattığı sorunlarla baş etmek için hızlı ve ulaşılabilir çözümler bulmak

İklim değişikliğiyle ve yarattığı sorunlarla, ve doğal afetlerle baş etme dayanıklılığının ve kapasitesinin geliştirilmesi. İklim değişikliği ile alakalı ulusal planlamanın ve politika yapımının yerleştirilmesi, ve bu planlar hakkında toplumun eğitilmesi.

14 SUDAKİ YAŞAM

Okyanusları, denizleri, ve sualtı yaşamını korumak ve sürdürülebilir kalkınma ekseninde kullanmak

Deniz ve okyanus kirliliğinin azaltılması ve önlenmesi. Sualtı ve sahil ekosistemlerinin avlanma aktivitelerinin düzenlenmesi, fazla avlanmanın ve yetişkin olmayan türlerin avlanmasının yasaklanması, balıkçılık sübvansiyonlarının azaltılması ve bu alanların korunması yollarıyla sürdürülebilirlik esaslarıyla yönetilmesi.

Ekosistemi korumak, verilen zararları gidermek, ve sürdürülebilir kullanım ortamları sağlamak, orman alanlarını korumak, çölleşme ile savaşmak, toprak verimliliği ve biyoçeşitlilik kaybını durdurup tersine çevirmek

Karasal ve tatlısu havzaları ekosistemlerinin korunması, restorasyonu ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması. Orman ve dağ arazilerinin kullanımının düzenlenmesi, çölleşmenin durdurulması, ve doğal ortamlarının yok olmasının önüne geçilmesi. Ekosistem ve biyoçeşitlilik değerlerinin ulusal ve yerel planlar içerisinde yer alması. Koruma altında olan türlerin avlanmasının ve ruhsatsız avlanmanın sona erdirilmesi ve yerel türlerin dışarıdan getirilen türlerin tehdidi altında bırakılmaması.

Sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde, barış içerisinde ve kapsayıcı toplumlara desteklemek, herkes için adalet sağlamak, ve her seviyede hesap verilebilirlik ilkesine sahip verimli ve kapsayıcı kurumlar oluşturmak

Her türlü şiddetin azaltılması, ve çocuk istismarı ve ticaretinin sona erdirilmesi. Ulusal ve uluslararası seviyelerde hukukun üstünlüğünün tanınması. Yolsuzlukların, rüşvetin ve yasadışı ticaretin önüne geçilmesi. Güçlü ve efektif kurumların inşası, ve bu kurumların tüm seviyelerde karar mekanizmalarının işleyişine katkıda bulunmalarının sağlanması. Bilgiye ve temel haklara erişimin herkes için eşit olarak temin edilmesi.

Sürdürülebilir kalkınma için global destek ağının canlandırılması ve hedeflerin uygulanabilirliğinin güçlendirilmesi

Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin doğal kaynakların daha verimli kullanımı ve tükenmekte olan kaynaklara alternatiflerin bulunması yönünde yeni olanaklar sağladığı bir gerçektir. Örneğin; enerji gereksinimini tükenen fosil yakıtlar yerine yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarıyla karşılamak, fosil yakıtların kullanımında atıkları yeniden kazanmak, biyoteknoloji gibi jenerik teknolojilerle insan yapısına hammaddeler oluşturmak ya da tarımsal üretim süreçlerini kontrol edebilmek gibi bir çok gelişme ortaya çıkmaktadır.

Tüm bu süreçte sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için; keşfetmeye, teknolojiye ve bilgiye sahip çıkılmalı, süreç en iyi şekilde yönetilebilmelidir. Yönetimin ve planlamanın kaliteli bir şekilde gerçekleşmesi durumunda sosyo-kültürel ilerleme sağlanabilir, ekonomik gelişmeler ve ekosistem korunabilir, riskler azaltılabilir, yaşam kaliteleri artırılabilir. Bireysel bile çok şey yapılabilecek sürdürülebilir kalkınma kavramı altında unutulmamalıdır ki Dünya hepimizin evidir.

KAYNAKÇA

- Turan, Ş., 2014, “Küreselleşen Dünyada Sürdürülebilir Kalkınmanın Önemi”, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Batı, O., 2013, “Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınma ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları”, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eryılmaz, T., 2011, “Sürdürülebilir Kalkınma Kavramı ve Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınma”, Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü.
- <http://www.bilgiustam.com/surdurulebilir-kalkinma-nedir/>
- <http://unsdsn.boun.edu.tr/28/surdurulebilir-kalkinma-hedefleri>

